Р.С. Исрафилов

АГЪУЛАРИН БУЛАХАР

стихи на агульском языке

МАХАЧКАЛА 2009

Исрафилов
Рамазан Салимханович

Исрафилов Рамазан Салимханович родился в 1956 г. в селе Фите Агульского района. В 1975 г. закончил Тпигскую среднюю школу и поступил в Дагестанский государственный университет им. В.И. Ленина на факультет иностранных языков (английское отделение). В 1980 году был направлен в Худигскую среднюю школу. А через год перешел работать в родное село Фите. В 1986 году поступил на филологический факультет ДГУ и закончил в 1991.

Работая в Фитинской средней школе Агульского района, защитил в 2001 году кандидатскую диссертацию по педагогике.

Исрафилов Р.С. первый кандидат педагогических наук в Агульском районе. Сейчас работает над докторской диссертацией.

Владеет семью языками: агульским, лезгинским, табасаранским, азербайджанским, русским, английским и со словарем немецким.

В настоящее время работает в филиале ДГПУ и живет в г. Дербенте.

Стихи писал со студенческих лет.

АГЪУЛ ЧIАЛ

Ширин ругъу булах э,
ЮркIуран вун мурад э
Ке батIар вун цIантук э
Хьин гъургъае агъул чIал

Къизил рагъун нур суман,
Вун уларин экв суман,
Дардунин дарман суман
Дуьньяди хье агъул чIал

Рухай вун зурна суман
Кканвей вун час баб суман
Бабас учин кIиркI суман
Хье ватандин агъул чIал

Чирагъ-чай вей багъларис,
Кьува ицIай дарарис
Дифар вея дерейис
БицIи халкьдин агъул чIал

Вун гулушин зун кIесе,
Чин ппара бахсуз хьасе
Агъуларин девлет э
Ме батIар хье агъул чIал

АГЪУЛАРИН БУЛАХАР

Фи ухьтан э булахар,
Ширин э ругъу хьеттар
Гъургъай а музи чIалар,
Ругъу хьеттин булахар

Гъази чIири а тукар,
Агучинра юркI ацIай
Заварилас вей дифар
Джигьил джан сарин акьай

Шавурди кучи ягъуй
КIвалвей ви ругъу хьед
Ге вахттуни час ккандуй
Ви булахин ругъу хьед

Агъуларин Чирагъ-чай
Ккаспи гьуьлис вея
Агъуларин Чирагъ-чай
Гьар тукунис нур ицIай

Булахарин тIинкIари
Агъуларин Чирагъ-чай
А че ухьтан сувари
Мертте хьеттин булахар

ЗЕ ВАТАНДИН АГЪУЛАР

Зе ватандин агъулар,
Зун упаси квес чIалар
Варибурис ширинттар,
ЮркIуралас деветтар

Я, агъулар, агъулар,
БицIи халкьдин инсанар
Ругъу хьеттар ухаттар,
Гьава сува аеттар

Сагъ акьурай агъулар,
Зурбасуман аеттар
Мертти курар акьаттар,
Инсан суман руцаттар

Зе ватандин агъулар,
МидахIан зас канеттар
Фи упушра хьин чIалар
Хьес хьин салам ицаттар

Я, инсанар-агъулар,
Са районди аеттар,
Са чIалалди гъургъаттар,
Са Iадатар хъаеттар

Зе ватандин агъулар,
Сад садилди вереттар
Чиппин намус ухIаттар
Зурбасуман аеттар

Инсанар суман тIушаттар
Зас иджевел акьаттар
Зе ватандин агъулар,
МидахIан зас канеттар

АГЪУЛАРИН ИНСАНАР

Арсуран хIур кум суман
АлацIуна ибхьери
Куьли Iадиял суман
Фацуна хIур дифари.

Агъуларин че сувар
Гьар тукари ацIуна
Угъайи джагвар ибхьер
Че суварис цулана.

Агъуларин Чирагъ-чай
Вун халкьарис къизил э
Агъуларин Чарагъ-чай
Варибурис дарман э.

Мугъу дере ватандин
Гьамиша майдан хьурай
Че инсанар Агъулди
Шатти сагъди адирай

Агъулар чин чIукь ая,
Зурбабур ппара хъая
Гьар усари чин ая,
Зурбавелдин ттур ая.

Зе ватан э уч Агъул,
Арсуран рухар аеф.
Зе ватан э уч Агъул,
Зурба инсанар аеф.

Че инсанар агъулар
Нанди ичра чаб ая
Куьн упай идже чIалар
Зурбавелдин ттур ая.

ЧЕ АГЪУЛАРИС

Марфар хьурай хьидана
Емишар хьас цулана
Іурдин джагвар ибхьерил
Рази хьасе хьин вари

Агъул район бицІиф э,
Амма уч зас ширин э
Че зурба агъуларис —
Чугъ сагъул зе дусттарис

Агъул чІал зе булах э,
Агъул район ватан э
Зе райондин инсанар
ФидахІан зас кканеф э.

Идже усар, ппара а,
Инсанар чаб ппара а
Агъул чІал гъургъа инсан
ФидахІан зас ширин э

Ширин гъургъай ду чІалар —
Мертти ругъу булахар
Зе ватандин агъулар —
Зурба игит инсанар.

СУВАРИС

Арсуран ранг фацуна
Суварис дифар вея
Зе уларис агуна,
ЮркIуралас вейдава

Гьава сувар Агъул а,
Дифари чаб ацIуна
Зун дагьаран кIукIал а
Заварин хед фацуна

Къизилдин нур адина
Ме хье гьава суварис
Кканиттихъас руцуна
Агундава уларис

ЦIакIинар ппара вея
Агъул сува цулана
Заварис кумар вея
Аш хIуягин, Мадина.

РУШАРИС

БатIар рушар бабарин
Зурба курар акьибай
Хьасе хье юркIвар сакин
Бабан чIалар фацибай

Зун упасе квес чIалар
ЮркIуралас деветтар
Зун ликIенасе кIиджар
Ме дуьньяди ширинттар

Руш хулан вун баракат
Ке батIарди агурай
Кардис акьай хIаракат
Гьамишанди вун хьурай

Ме хье гьава суварис
Тукарин ранг адирай
Ме хье мурад сусарис
Бахттлу ягъар агурай

Агъул ппара рушар а,
Тукуласра батIарттар
Гьар са хIури рушар а,
Агушин юркI ацIаттар

Зурба суман аеттар
Зе ватандин инсанар
Гьава суварин тукар
Квес ухшари че рушар.

РУШ

Баба хъае батIар руш,
Тук суман хъучар хьуни.
Адина геда Урудж,
Учихъай руш файшуни.

БатIар шибер дардари,
Бабан джагвар чIарари.
Тукун Iумурал алди,
Хулаас уч верифи.

Джигьил вел дахьурай пуч.
Бахттлу хьурай батIар руш.
Мэ дуьньяди а дардар,
Джагвар вей бабан чIарар.

ФАТIИМАТ

Фи батlар вун руш даван,
Хlаеф э вас хьас чlалан
Зе джандис дарман суман
Вун дуьньяди,Фатlимат

Зурба суман руцая,
Ме дуьньяди вун ая.
Фи ухьтанди агвая,
Варибурис,Фатlимат.

Вун суманф уч хьасттава,
Руцушра джикlесттава.
Валас батlарф адава
Ме дуьньяди,Фатlимат.

Хула ае баракат,
Кардис э вун хlаракат.
Вакес ппара муфаlат
Ширин джандис,Фатlимат.

Тук э гьан,цlантук э гьан
Вун дала адава гьан,
Вун Аллагьди еф э гьан
Фи гуьрчег вун,Фатlимат

Ме рагъун вун нур суман,
Дагъларин джейран суман
Суварин булах суман
Дуьньяди а,Фатlимат

Чlалар э ви зас ширин
Вас дахьурай зе улин
Руш э вун варха хlурин
Ле батlар вун,Фатlимат

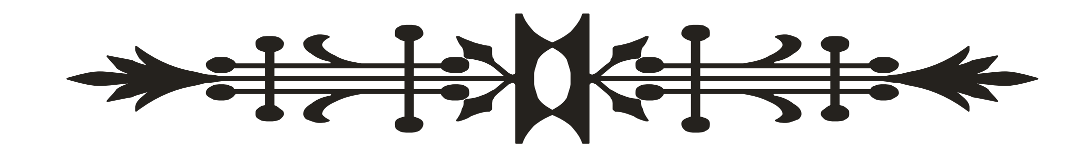

СА ВУН ДАЛА

Са вун дала хьундава,
Зи юркI ацIуф дуьньяди.
Шадвел зун вас йиндава,
Ппара э зун пашманди.

Вун далара ккандава,
Ширин чIалар дупушра.
Вун далара адава.
Джайнат суман юркIура.

Вун андаваш кIесе зун,
Хьед суман зун гулас э.
Упуфттава кканеф зун,
Зи джандин вун хиял э.

Дуьньяди ае девлет,
Зи уларис вун эхин.
Гьарттис ккане баракат,
Ми дуьньяди вун э хин.

Зас дахьурай уч джайнат,
Дуьньяди вун андаваш.
Зас агвасэ Iаламат,
Ширин ви сес андаваш.

БИЦIИ БАХТТ

Рагъун нур суман адеф,
Дадра бабра шад акьуф.
Зе дадан вун ттур алеф,
МучIе хал Iэкуь акьуф.

Бахттлу хьурай че геда.
Акьи вун упуф дада.
Бабас ппара вун кканеф.
Че э вакра муш кееф.

Дагвай агу нур э вун,
БицIи батIар тук э вун.
Дадра бабра шад акьуф,
Багуттар рази акьуф.

БицIи бахтт хула ая,
Iушуйра уч Iашая.
Ягъари инчIар акьай,
Вари вун рази акьай.

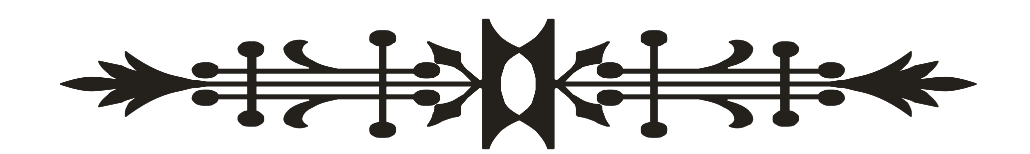

БАТІАР РУШАРИС

Фи батІар вун руш даван,
Агуттарис ккан вериф,
Хасиятин вун яман,
ЛидахІан вун мез кейиф.

БатІарвелар йина вас,
Лидис гафра адава
Фес акьуни хал далгъас
Кьулкьул мез идже дава

Агуттарис идже руш,
ЧІирхеф упас хьасттава
КІари улар ае руш
Дуьньядил бахтт хьундава

БатІар рушарис дардар
Іумурдира дахьурай,
Дуьньядин, чІирхивелар
Гьамишанди гулурай

АГЪУЛАРИН ЦIАКIИНАР

ЦIакIинар ппара вея,
Гьар са хIури цулана.
Заварис кумар вея
Аш хIуягин, Мадина.

БатIар сус зас дагушин,
Фиштти хьасе цIакIинар.
Ккане руш зас дахьушин,
Фиштти хьасе цIакIинар.

Лихъун акьай джил зурзай,
Че хIури цIакIин вея.
МагIни акьай зав рухай,
Инсанар мухIтал вея.

Агъул хIури цIакIинар,
Ппара вея цулана.
Тукар суман а рушар,
Зе юркIурас дивуна.

Хунчабур удигь хьурай,
Шадвел хьин ппара акьас.
МагIни акьай руш хьурай,
Пашман юркIвар шад акьас.

БИЦІИ ГЕДА

Хье хула айи бицІи геда
ЮркІуран хье мурад э.
Хье хула айи бицІи геда
Дадан бабан девлет э.

Хье хула айи бицІи геда
ГьалидахІан хьес кканвей
Учи акьушин упуф дада,
ФидахІан хьин рази вей

БицІи гедабури   даваттар
Са усара дакьурай
Чиппин дада баба агъаттар
Гьамишанди акьурай.

Хье хула айи бицІи   геда
Дадас бабас куьмек э.
Вун акьи   упуф дада
Бабра вал рази хьасе

Зегьмет дадан, бабан ппара э
БицІи геда ахІмакь э.
Учра дад суман хьасе
Хье зегьмет кьадри хьасе.

СА БАБ

Фиштти инсан вун хьушра,
ФидахIан вун руцушра,
Баб далара адава,
ЦIантукилас батIарфра

Мертти ругъу булахин,
Арсуран нур суварин,
Экв э вун зе уларин,
Захъ хъае вун баб ширин.

Варха рекъус зун веси,
Захъас Iэшаф вун хьасе
Iушуй ахун адавай
Вахъ гъузуна баб хьасе

Баб э гьан дарман э гьан
Дуьньядилас весигьан
Валас батIарф уч инсан
Ме дуьняди хьасе гьан

Ме дуьньяди вун э гьан,
Са минути зас агуф
Агуна гулунигьан
Са иджевелра дахьуф

Ме дуьньяди вун э гьан,
ЮркIуралас зе девеф
Вун зас агуф эмкI э гьан
Са минути зас агуф.

БАБАН ХИЛАР

Фи упушра дуьньяди,
Вун суманф уч хьасттава.
Хье бабарин хиларис,
РахIетвел агундава.

Агъуларин дишегьли,
Валас батIарф адава
Ме гьава хье сувари
Вун дакьу кар андава

Хиларис зегьмат ппара
Бабарин хье агуна
Ме дуьньяди вун сара
Фикьушра джикIесттава

Фи батIарф э агъул руш
Хилиас къизил вереф
Чугъ сагъул вас, агъул руш
Зе ватанди вун аеф

Бабан хилари зегьмат
Вахъас ппара дивуна
Хула хьасе баракат
Бабан чIалар фацуна.

БАБ СУМАН ШЕЙ АДАВА

Баб суман уч адава,
Валас батIарф хьасттава
Ми дуьнья зас йиндава,
Ккане баб зи андава.

ХIурис вей зун дахиди,
Баб уларин экв иди.
Экьу рагъун нур суман,
Ми дуьньяди баб иди.

Зи ккане баб андава,
Уч уларигь гьандава.
Ми дуьнья зас йиндава,
Ккане баб зи андава.

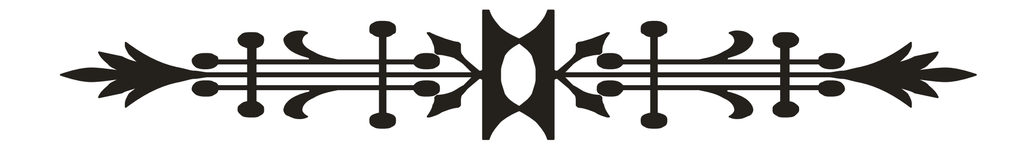

БАБ АНДАВАШ ДУЬНЬЯДИ

ФидахIан упаси чIалар,
Вун дуьньяди андава.
Уларилас вей нигъвар,
Баб захъ сара хъандава.

ГIулин ягъуй вун кIини,
Баб захъ сара хъандава.
Джигьил Iумур пуч хьуни
Баб сара джикесттава.

Джигьил дада цIайи баб
Ачахаси хулади.
Зи юркIура айи дард
Гьинас упаси гедади.

Етим йисар зи хьуни,
Кканни бабра хъандавай.
Дадас хьира джикIини
Шатти ая аруцай

Гьинас йирхIаси улар,
Вун дуьньяди адавай.
МидехIан батIар чIалар
Упасигьан баб дагвай.

ХIурарригI зун гIархьуни,
Баб захъ сара хъандава.
Джигьил Iумур гулуни
Бабан куьмек андава.

Дахи бабра иджеф э,
Амма уч зи баб дава.
Учин ттура Гюзель э,
Амма зун сакин дава.

Джигьил хьир дада хъая,
Гидил учра рази э.
Зи чIарар джагвар вея,
Баб хъандаваф етим э.

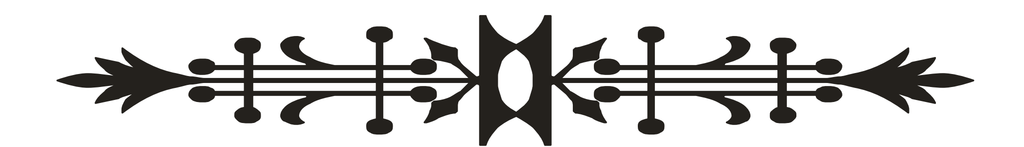

ЯГЪАР, ИСАР ЗИ ВЕЯ

Ягъар, исар ухьуьни,
Амма юркI сакин дава.
Ппара дардар зас хьуни,
Ккани бабра андава

ЭмкIерикес вун агвай,
Уларилас нигъвар вея.
Дуьньяди вун адавай,
Ягъар, исар зи вея.

Хъучархьуни хьир акьас,
Хурубра зи хьундава.
Ккнигьан квес зун агвас,
Iумурдил зун шад дава.

Фес кIифигьан ккани баб,
Сара зи бахтт андава.
Фи упушра идже дад,
Баб суман уч шей дава.

Джигьилд амид хьи бабар
Iумурдира дакIирай.
Куьн упай идже чIалар
Баб хъадаваф дахьурай.

ХЬЕ БАБАРИС

Ли шатти айи ягъар
Хаб сара адаси гьан
Вун упунайи чIалар
ЮркIуралас веси гьан

ФидахIан зун эшаси,
Баб сара джикIеси гьан
ФидахIан зун руцаси
Вун сара агваси гьан

Фишти агьал руцIаси
Ви куьмекра адавай
Гьинас баб зун упаси,
Вун дуьньядил адавай.

Пашман хьаси джигьилар
Баб ухьушин никварис
Кьун упай иджи чIалар
Гьамишанди бабарис

Эй суварин батIар тук
УькIуфай рукъасе гьан
Ире кIил але цIантук
Мудури уьтIеси гьан.

Эй сувар, гьава сувар
Гьар тукари ацIуна
Ругъу хьеттин булахар
Iурдана гуласе гьан.

ЮРКIУРАЛАС ВЕЙДАВА

ЮркIуралас вейдава,
Баб захъ сара хъандава.
Фи чIалар зун упушра,
Вун уларигь гьандава.

Ме дуьньяди хьин хелар,
Мупабай цIаку чIалар.
Зурба суман руцушра,
Гьинас ерхIеси улар.

ЮркIуралас вейдава,
Баб сара джикIесттава.
Дад ппара иджеф ичра,
Баб суман уч хьасттава.

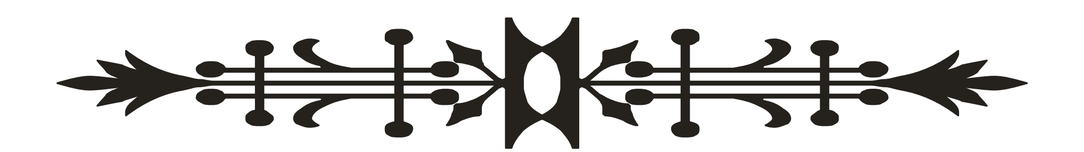

ПАЙ ДАЕ ЕТИМ

Марфар угъай хIурари
Етиман джан угада
ЮркI ацуна дардари
Дуьньяди зун руцIада

Зарфелиас хьед суман
ТIилли вей хулас, етим
Фурсар кейи хан суман
Къунши руцIай ви, етим

Пашман вея джигьилар
Адава хин цIакIинар
Акас кканди лихъунар
Гъузуна батIар рушар

Фиштти хьаси дуьньяди
Баб хъандава етим руш
Валас чIирхе рушари
Фурсар акьай, етим руш

Кумак акьаф хьасттава
КIилихъ садра хьасттава
Касиб кканеф адава
Касибвел лазим дава

Дуьнья даеф вун,етим,
Дадра бабра хъандаваф
Ппара пул хъаеф, етим,
Вун хIисабикк ккедаваф.

ВУН АГЪАЙ

Вун агъай муха ппара,
Чахири бахтт адава.
Вун акьи зас са чара,
Ми дуьнья зас йиндава.

Касиб геда зун хьуни -
Дуьньяди вун кканхьуни.
Зи бицIи ватан Агъул,
Хьурай джан вас чугъ сагъул.

ФидахIан иджеф ичра,
Дуьньяди бахтт хьундава
ФидахIан зун упушра
Ми дуьнья са шейъ дава.

Инсанар ппара ая,
Сад садис чаб даккантар.
Iашукьар ппара ая,
ДахIай магIни акьаттар.

Вун агъай муха ппара,
Чахири бахтт адава.
Вун акьи зас са чара,
Ми дуьнья зас йиндава.

Iашукь – че шинюкк дава,
Дуьнья уч зас йиндава.
Духун фикьа зун сара,
Гьинакра муш кендава.

Вун агъай зун етим э,
Гьами азман дуьньяди.
Вун дагуш зун бахсуз э
Гьами батІар дуьньяди.

Пашман ягъар ппара хьун,
ЮркІура хиял а зи.
Идже Іумур зи гулун,
Вун дала андава зи.

Вун агъай муха ппара,
Чахири бахтт адава.
Вун акьи зас са чара
Ми дуьнья са шей дава.

Вун агъай зун Іаеф э,
Иджеттар чаб андава.
Вун далара хъандава,
Вун дагуш зун етим э.

Захъас идже дусттар
Четин ягъуй гулуни.
Зас агъай ширин чІалар,
Пиянискка акьуни.

Закес хьундава инсан
Чахирикес дустт хьуни.
Хьундавахин зас дарман,
Джигьил Іумур ппуч хьуни.

МЕ ЗЕГЬРЕМАН ӀАРАКЬИ

Дустт дава вун душман э,
Варибури ухашра
Дарман дава агъу э,
ФидахӀан хьин упушра

Джагвар шуша , Ӏаракьи
Фи батӀарди уч агвай
Ппара хьуна Ӏаракьи,
Инсанар делу акьай

Багьа хьуна уч душман ,
Касибан хал кеттихьай
ФидахӀан зурба инсан ,
Юхсуз вея вун ухай.

Шулугъар ппара хьуна,
Вун кӀилис бала хьуна
Гъуши агъай Ӏаракьи,
Инсан ухай гъерхуна

Аллагьдис душман хьуна,
Ухаттар бала хьуна
Ме Ӏаркьи зун ухай,
Зун бурджари кецӀуна

Ухаттар ппара хьуна,
Инсан вея вакк суман
Дуьньяра уч чӀир хьуна,
Ӏаракьи ая нецӀв суман

Хьирахъай зун къал акьай,
Зас дуьнья мучӀи вея
Дусттарихъай зун ухай,
Зи Ӏумур барбатӀ вея

Фес ухафе зегьреман,
Хизанар пашман акьай
Давахин ги хьес дарман,
Инсанар маймун акьай

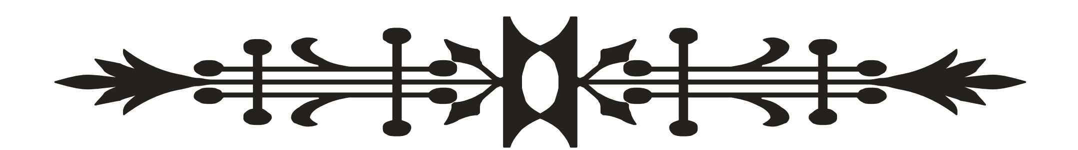

ДВОЙКА

Зас хьуни накь двойка
Ппара азман рудж хъаеф.
Зе дусттурас пятеркка
Иджи батIар инчI фаеф.

Адини зун чи хулас,
Начди ракк зун дахъуне.
Хьундава бабас упас,
ГучIай гучIай гъузуне.

Идже ихин дусттурас
Гьукай хулас адеттис.
Учин пятеркка бабас
Ге зурбади фадеттис.

Хабра хьасе къал макъал
Накьра суман чи хула
Шатте ая дустт Камал,
Фадаркай ширин пилав.

Джегьлем хьурай двойка,
МидахIан зун душман акьуф.
Джан даван уч пятеркка
Хизанар рази акьуф.

ЗЕ ДУСТТ

Зе дустт агъа уч ДжагІфар
Гьамишанди ІутІаф э
Хурафттава уч дарсар,
ІутІас пара кканеф э

Зе дусттурас ДжагІфарас
Гъархьас ппара кканеф э
Зе дусттурас ДжагІфарас
Ттолсттячокра агъаф э

Зе дустт агъа уч ДжагІфар
Іулагьасра гучІаф э
Кееф э ахІа гафар,
Іэшай хулас вериф э

Бабас куьмек уч дакьай,
Куьчабури аеф э
Дада упуттар дакьай
Гьамишанди Іэшаф э

ДжагІфар суман куьн махьа,
Куьчабури армуцан
ЧІирхе курар куьн макьа,
Хьасе куьн ппара   пашман

Са мектаби чин ая
МагІлимари дарс ицІай
Вари дарсар хурая,
Дадар бабар шад акьай

ЗЕ ЧІАЛАР ДУСТТАРИС

Зун зе чІалар упасе
ЮркІуралас деветтар
Мус хьунара кІвал хьасе,
Дусттарис зун упутар

Макьанай ширин чІалар
Зун дуьньяди дакканшин
Махьанай куьн, зас дусттар,
Четин ягъуй гулушин

Дусттар дава инсанар,
ЧІирхе фикир хъаеттар
Зун упунае чІалар
Кканхьугана гулаттар

Бахттлу хьурай зе дусттар
Гьамишан захъ хъаеттар
Гебур залде адасе
Дусттар герек хьасе

ФидахІан хьин упушра,
Дустт хъадавай дахьурай
Дусттарик муш кехьурай
Хьехъас чаб камдакьурай

Циппе дусттар захъ хьушин,
ЮркІурас рахІат э зе
Дусттар захъас гулушин
Зуна кІиб талаб э зе.

ДУСТТАРИС

За хъае цIиппе дусттар
Гьамиша бахттлу хьурай.
Чиппе хъае душманар,
Агун гулун ушурай.

За хъае цIиппе дусттар
Гьамиша идже хьурай.
Гебури агъа чIалар
Зи джандис дарман хьурай.

За хъае цIиппе дусттар,
Уьмурдин ерхи хьурай.
Чиппе хъае хизанар
Гьамиша рази хьурай.

За хъас цIиппе дусттар
Захъас чаб кам дакьурай.
Чиппе аркьае курар
Хаер кеетар хьурай.

ДУСТТ АНДАВАЙ

Бабас ккани геда и вун,
Ви цIакIинар час дагуф
БатIар дуьнья фатихьун вун,
Экуь хал мучIи акьуф

Вун юркIурал андава, дустт,
Ми дуьнья вас андава
Вун ккани руш хье хIури, дустт,
Чикадмид уч андава

Джигьил бабан Iумур пашман
Вун акьунихин зи, дустт,
ДжикIиндава ли вас дарман,
Дуьнья вун фаттихьу дустт

Макьа сара лиштти Аллагь,
Бабахъас геда гулас
Джигьил бабан Iумур, Аллагь,
Дардар гъамари угас.

ДУСТТ АНДАВАЙ ДУЬНЬЯДИ

Дуьньяди дустт андава,
Сара чIалар хьасттава.
Дуьньяди джикIеси гьан
Вун суман ккане инсан.

Вун андавай Iашай зун,
ЭмкIерикес агвай вун.
Шатте хьуни дустт вахттар
ЮркIура а ви чIалар.

Ун хьуна адина зун,
Агундава улис вун.
ГIулин ягъуй гулуна,
Ае зун Iаджиз хьуна.

ДжикIесттава сара вун,
Етим хьуна ая зун.
Фиштти веси зун хIурис,
Дустт дагвай зе уларис.

Уларилас нецIв вея,
ЮркIурас даккан вея.
Вун суман дустт хьасттава,
ЮркIурас дустт андава.

Iумур веси андавай,
Дардар гъамар зун акьай.
Гьамиша зас дустт кIвалвей,
Са бицIи зун сакин вей.

ГУНИН ДУСТТ ДАХЬУРАЙ

Гунидин дустт дахьурай
Ге дустт дава душман э.
ЮркІуран вахъ дустт хьурай
Итталис ви хьас дарман

Дуьньяди идже инсан
Агушин хье юркІ ацІай
Нандира Іае инсан
Хье уларис дагурай

Зун упасе ме чІалар
ЮркІуралас деветтар
Ме дуьньяди инсанар
Идже хьуна кканеттар

Іамал макьа дусттарис
ЧІирхетикес дустт макьа,
Ва хъае ккане бабас
ЧІирхІе гафар вун магъа

Дустт агъай вун маруца
Иджевелра кедавай
Зун хъадавай армуца
Зе уларис вун дагвай.

Я, ИНСАН!

Я, инсан, вун инсан э
Дуьньяди аеф.
Баб хъадаваф етим э,
Сатти вун аеф.

Пулар ппара гунтI ,макьа
Идже агъай вун.
ЧIирхе курар вун макьа
Шад хьасттава вун.

Зурба дадан вун геда,
Юхсуз вун махьа.
Упу чIалар вас дада,
Гулас вун макьа.

Душманар ппара хьуна.
ХIурилас гулуф.
Дусттар ппара ви хьуна,
Пияниска хьуф.

ТIибитI багьана хьуна
ХIурилас ушуф
Ухуб ппара кканхьуна
Вун бахсуз акьуф

Я инсан, вун инсан э
Дуьньяди аеф
ТамахI учин ппара э
Фи э вун хареф.

ИНСАНАРИС

Ме дуьньяди, вун инсан,
Юхсуз, бахсуз   дахьурай
Хьасе вун ппара пашман
Намус гулуф дахьурай

Нанди ичра, вун инсан,
Зурба суман агурай
Хьасттава ли вас дарман,
ЧIирхIе инсан дахьурай

Намус гулуф уч инсан
Дуьньядира дахьурай
Бабас хьу аман-заман
Вун ппара бахттлу хьурай

Четин ягъар адасе,
Шатти исара весе,
Фиштти ичра хьин хьасе,
БатIарфра Iусе хьасе

Гьамишанди, вун инсан,
Рагъу суман нур ирай
Хаб ликIесе зун кIиджар
Бала хьасе вас азманф

Ппара, ппара ширинттар
Хаб упасе зун чIалар
Дуьньяди ке батIарттар...
Баб фаттихьуф дахьурай

ЗУРБАБУРИС

Иджеф агъай вас хIури,
Инсан суман вун ая
Вал рази э чин вари,
Зурба суман руцая

Зурбабур ппара хьурай,
Агъул район ацIурай
Дадар бабар шад акьай,
Гьамиша бахттлу хьурай

Вун IухIу дадас бабас,
Учис чугъ сагъул хьурай
Зурба геда вун, Ильяс,
Вун Аллагьди IухIурай

Дарсар идже вун хурай,
Зурба упун ттур ая
Хула кумакар аркьай,
Баб ппара рази вея

ХIурмат акьай ахIеттис,
Кумак акьай Iусеттис
Идже дустт вун бицIетис,
Салам ицIай адеттис

Зурбабур ппара хьурай,
Агъул район ацIурай
Дадар бабар шад акьай,
Куьн Аллагьди IухIурай.

Ц У Л

Къизилдин нур адина
Даран цIабус цулана
Джил фацуна вей дифар
Гьер вахттуни цулана

Кулак тIушай цулана,
Марфар угъай цулана
Булди ая емишар
Гьер вахттуни цулана

Малар хIуппар кук хьуна
Гъузуна хье цулана
Фи кканчра джикIея хьин
Гьер вахттуни цулана

Тумар узас вахтт хьуни,
ГIулин ягъар гулуни
Мектабис хьин веяхин
Гьер вахттуни цулана.

ЦУЛАНА

Марфар угъай, джил кьешай
Ягъар вея цулана
ТагІди хьуна Чирагъ-чай,
Сурат кІари акьуна

Гьава сувар Агъул а,
Дифари чаб ацІуна
Зун дагьаран кІилил а,
Заварин хед фацуна

Къизилдин нур адина
Ме хье гьава суварис
Кканиттихъас руцуна
Агундава уларис

ЦІакІинар ппара вея
Агъул хІури цулана
Заварис кумар вея
Аш хІуягин, Мадина

Цулин ягъар Агъулди
ЦІакІинар фай адирай
Рушар хъая хьехъ булди
Ц1акІинар хьас цулана

І У Р Д

Вас упасе зун чІалар
БицІи-бицІи ширинттар
Іурдин вей микІил ягъар
ФидахІан чаб цІиппеттар

Джилар ая рукь суман,
Меркквар ая гъан суман
Джагвар адиял суман,
Джил фацай пачІагь суман

Рази э вал шиникквар,
Ппара аркьай даваттар
Акьай ибхьерин туппар,
Чиппин гъаекай ягъар

Маларис вун рахІат э,
Инсанар вал рази э
Вун адаваш дуьньяди
ФидахІан чин Іаджиз э.

ХЬУРАЙ САРА

БицIи бахтт хула хьурай,
Пашман юркIар шад акьай
ХIуни хье сала хьурай,
БицIиттарис некк ицIай

КIиркIар зурбабур хьурай,
Iусе дад рази акьай,
Идже рушар хьехъ хьурай
Тукар суман хьес агвай

Агъулар бахттлу хьурай
БицIи район вартт акьай
Сад садис салам ицIай
Шатти Iумур хье хьурай

Ме дуьнья сакин хьурай,
Ижевелар хьес агвай
ЧIирхе инсан уч кIирай
Ге уларис дагурай

Хьурай сара дуьньяди,
Фишра дагвай Iаджизди
Ме ерхе хье Iумурди
Гьамишанди хьин дуьзди

ФИШТТИ ХЬУНА ДУЬНЬЯДИ

Ме дуьнья хьес инаф э
Инсанар суман руцас
Вун дуьньядис адеф э
Дадра бабра шад акьас

Бабан зегьмат ппара э,
Васра зегьмат агвай э
Вун дуьньядин инсан э,
Валди ягъар адас э

Дуьньяди дардар ппара
Хьес дагІвубур агуна
Хьасттавахин хьес чара,
Хье курар хьин дакьуна

Ме дуьньяди кар дава,
Инсанар чаб чІирхьуна
Агъаттар акьай дава,
Модни шейар ккaнхьуна

ЧІирхеф иджеф хьес агвай
Ягъар исар хье вея,
Ттурецкки шейар гъушай
Инсанар делу вея.

ЧІИРХЕ ГЕДА ДАХЬУРАЙ

ЧІирхе геда дахьурай,
Дуьньядис уч дайирай
Уларисра дагурай,
Бабахъра уч дахьурай

Идже батІар руш хьурай
Рагъу суман нур ицІай
Идже курар акьурай,
Дадра бабра шад акьай

ЧІирхе геда дахьурай,
Бабан юркІ пашман акьай
Уларис уч дагурай,
Зурба дад уджуз акьай

Идже батІар руш хьурай
Хула кумакар акьай
Нанди ачра щад акьай,
Учин намус уьхурай

ЧІирхе геда дахьурай,
Учи уч бахсуз акьай
ХІуринттар, делу акьай,
Дуьньядил уч дахьурай

Идже батІар руш хьурай
Дадан ттур багьа акьай
Уч Аллагьди ухІурай;
Учис баркала агъай

ЧIирхе геда дахьурай,
Инсанар бизар акьай
Бабан Iуьмур пуч акьай
Дуьньядил уч дахьурай

***

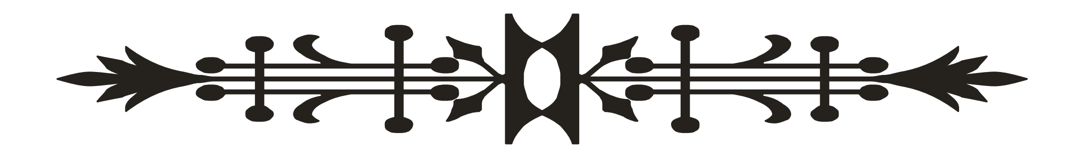

МЕ ДУЬНЬЯ

Ме дуьнья дуьнья дава,
Ме дуьнья са шей дава
Ме дуьньдин дардари
КIил гьава зи хьундава

Ппересттройкка вун агъай,
Ппара инчIар вун акьай,
БарбатI акьуни дуьнья
Вари шейар багьа вей

Машинар ппара хьуна,
Ариш вариш вартт хьуна
Касиб инсан Iаджизди
Iашай рухай гъузуна

Ме дуьнья дуьнья дава,
Гьинасра вун ккандава
Пул хъадава уч инсан
Агунара ккандава

Касиб геда зун хьуни,
Хъайи дусттар гулуни
Пулар ппара хьудахIан
Инсанар къудур хьуни

Инсанвел дагулурай
Шатти ягъар адирай
ЧIир дахьурай хье хIукмат
Инсанар бахттлу хьурай

ДУЬНЬЯДИН ДАРДАР

Куьли заварин хедар
Улар ирхей куьная
Джанди кейи хиялар
Агун гулун вейдава

Гъази чIири а тукар
Гьар рангари ацIуттар
Уларилас вея нигъвар
Зи джан угас ккейиттар

Фиштти хьаси дуьньяди,
Куьн зас упай чIалар
Шад хьаси юркI душмандин
Хъандавашин захъ дусттар

Зурба дадан уч геда
Душмандин хула махьа
Иджи гафар упушра
КIейитикес дустт макьа

ЮркIура хиял а зи,
Пашман ягъар ппара хьун
Дадра бабра кIини зи
Закес иджевел дагун.

ДУХТТУРАРИС РАЙОНДИН

Зурбавелдин ттур ая
Идже батIар инсандин
Мертти курар акьая
Духттурари районднин

Варибурис багьа э,
Инсанар чаб рази э
Ви хилар час дарман э,
Учин ттура Закир э

Зурбавелдин ттур ая
Учин ттура Раджаб э
Духтурар ппара ая,
Гебурил чин рази э

Ттераппевтт э ФатIимат
Инсанар вун сагъ акьай,
Вас агъай чин ФатIимат
Гьамиша бахттлу хьурай

Силибарин духттур э -
ХIабибулагь че дустт э
Iусеттар вал рази э,
Учра зурба инсан э

Зурбавелдин ттур ая
Вира духттур Саният,
Валди хумбар чаб вея -
Агъуларин баракат.

Іуси вея ХІуриччай,
Дардар-гъамар вун акьай.
Иттаттар ппара агвай,
А вун вари сагъ акьай.

Агъуларин духттурар
Гьамиша бахттлу хьурай
Чиппи аркьае курар,
Гьамиша идже хьурай.

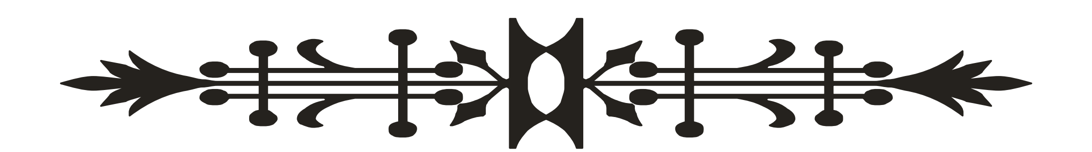

ИНСАНАР ИДЖЕ ХЬУРАЙ

Фес хьуфи вун дуьньядил
Дардар ппара хьас ккейиф
Фес хьуфи вун дуьньядил
Джигьил дамид пуч вериф

Фес хьуфи вун дуьньядил
Варибурис ккан вериф
Фес хьуфи вун дуьньядил
Варибурис дард хьариф

Фес хьуфи вун дуьньядил
ЮркІвар вун чи шад акьай
Фес хьуфи вун дуьньядил
Бабан Іумур пуч акьай

Фес хьуфи вун дуьньядил
ЭмкІерикес вун агвай
Фес хьуфи вун дуьньядил
Зи юркІ вун пашман акьай.

ДЖАН УГАЯ ДАРДАРИ

Джан угая дардари
Алчагъар ппара хьуна
Ме гьава хье усари
Алчагъар къудур хьуна

Ме дуьньяди алчагъар
ФидахIан салхуш хьуна
Гебури агъа чIалар
Вари зас кьулкьул хьуна

Даш-баш ицIай алчагъар
Къулугъарин вартт вея
Аркьай ширин чIалар
Чиппин курар дуьз вея

Мертти инсан дуьньяди
ФидахIан бахсуз хьуна
Ме хье гьава сувари
Алчагъар алтар хьуна

Дуьнья хъикай чаб дацIай
ФидахIан чаб бул хьуна
Зун суманттар адавай
Вари курар фацуна

Хье кардин начальникар
Хье кIилис бала хьуна
Алчагъарис чаб дусттар
Саса инсанар хьуна.

ВУН ДУЬНЬЯ ГЬИНАНФ ЭГЬАН

Вун дуьнья гьинанф эгьан,
Алчагъари чIир акьуф.
Вун дуьнья гьинанф эгьан,
Дардари зи джан угуф.

Зи ухьтан ширин ватан,
ФидахIан касиб хьуна.
Зи гуджлу батIар ватан,
ФидахIан чIирхIе хьуна.

Вун дуьнья гьинанф эгьан,
ЛидахIан дагIвубур хьуф.
Вун дуьнья гьинаф эгьан,
Инсанарин джан угуф

Хьуна кканде дуьньяди
Иджи батIар Iадатар
Час Горбача дуьньяди
Агваракьуни Iаламат

Вун дуьнья гьинанф эгьан,
Iадатар вун чIир акьуф
Вун дуьнья гьинанф эгьан,
Касибарин джан угуф.

ВУН ДУЬНЬЯДИ АДАВАЙ

КIина веси батIар руш,
Джагвар джан ви ругарис
Кееф иди вак зи муш,
Агваси гьан уларис

Вун дуьньяди адавай,
Гьинас ирхеси улар
Ккани руш захъ хъадавай,
Гьинас упаси чIалар

ФидахIан иджеф ичра,
Дуьньяди бахтт хьундава
ФидахIан батIарф ичра,
Ми дуьнья вас индава

Вун дуьньяди адавай,
Пашман ягъар зи вея
ФидахIан зун аруцай,
Вун суманф джикIесттава

ФидахIан зурба ичра,
Иджевел вас хьундава
ФидахIан мертти ичра,
ЮркI сакин ви хьундава

Вун дуьньяди адавай,
Уларилас нигъвар вея
Ми дуьньяди вун дагвай,
Бахсуз суман зун ая

ЭмкIерикес вун агвай,
Ппара пашман зун вея.
Дуьньяди вун адавай,
Ягъар исар зи вея.

ДУЬНЬЯ УЧ СА ШЕЙЪ ДАВА

Фес хьуфи гьан дуьньядил вун,
Тукун Iумур ви гулуф.
Ви дардари угуни зун,
Шатти Iумур ви дахьуф.

Фес хьуни гьан дуьньядил вун,
Джигьил дамид пуч вун хьуф
Ми ширин дуьнья фаттихьун,
МучIи ругарис ушуф.

Бабан Iумур пуч хьунихин,
Гьамишанди вун кIвалвей
Ппара шатти чин удихин,
Ви куьмекил рази вей

Экуь рагъун вун нур суман,
Час агуни дуьньяди
Джегьлемдин азият суман
Джан угуни дардари

МИ ДУЬНЬЯ

Фана хьуна дуьнья вея,
Вун адавай зун Iашая.
ЮркIуралас зи вей дардар,
Ушунихин экуь ягъар.

ЮркIуралас зи весттава,
Вун уларис агвасттава.
Вун суман баб джикIесттава,
Уларин негъв рукъасттава.

Фи батIарду ми хьи сувар,
Агъуларин хьи инсанар.
Бабан чIалар гуласттава,
Миштти усар ахьасттава.

Баб ругари дутIурай вун
Джайнати баб ахьурай вун.
Тукарис вун лекар атай,
Уларис вун зи агурай.

ВАРИБУРИС БАГЬА Э

Къулугъарин эхIаф э,
ХIуринттарис душман э.
ЧIирхи велдин фурсар э,
Амма учра алчагъ э.

ХIурмат хьурай аради,
Варибурис вун кканди.
Вари хьин Iуси хьаси,
Кум суман исар веси.

Варибурис багьа э,
Зуна сатти етим э.
Ви акьулра ппара э,
Юхсузарис душман э.

МИ ДУЬНЬЯДИ ХЬУНДАВАХИН

Ми дуьньяди хьундавахин
Ккани суман аруцас
Ккани рушас хьундавахин
Зас ширин чIалар упас.

Ми дуьньяди хьундавахин,
Бабас иджевел акьас.
Захъас баб гулунихин,
Учин зегьмет кьадрихьас.

Ми дуьньяди хьундавахин
ЮркIуран дардар хъакьас.
Шатти Iумур хьундавахин
Дадан юркI сакин акьас.

Ми дуьньяди хьундавахин
Iумур ччиччин шад акьас.
Пашман ппара хьин хьасихин
Баб гулуш дуьньядилас.

СА ШЕЙ ДАВА ІУМУР

Заварилас луфар суман,
Джигьил исар ушуна зи.
Ппара чІалар упуначра,
ЮркІ хияли ацІуна зи.

Іашас ккандe уларис зи
ЮркІурастти вун кканчира.
Дуьньяди бахтт хьундава зи
ЭмкІерикес вун агушра.

АХИРИМЖИ ГАФАР

Ппара, ппара андава
Дуьньядис улар атас.
Са вас дала ккандава
Зи пашман улар ирхес.

Вун бадала дуьньядил,
Хьуна зун гулас ккейиф.
Мукь вея ви заварил,
ЛидахІан фурсар кееф.

ВАСИЯТ

Лазим дава зас чІалар,
Дуьньядилас зун гулуш.
Фиттис э гьан ли чІалар,
Душман инсанди упуш.
Зун андава дуьньяди.

Затте дусттар адирай,
Зун кканеттар дуьньяди.
Ширин чІалар упурай,
Зун андава дуьньяди,
ЧІалар рухІтис унхьасе.

Іашай кІея зи къари,
ЮркІурасте зун кканеф.
ЯгІар хьуна вас къари,
Дуьньядилас зун гулуф,
Ппара хьуна вун пашман.

Зурба дадан куьн чІалар
Гьамишанде кІвал акье.
Зун акьунае курар,
Зурба суман куьн акье,
Зун андаваш дуьньяди.

ЗУН АНДАВАЙ ДУЬНЬЯДИ

Дуьньядилас зун хая,
Вари атун дуьньяди.
Зи ккани руш Іашая,
Дад икІая никвари.

Ме дуьньяди зун кІвалвей,
МагІниди сес атІуна.
КІина пуна юркІ девей,
Іашай захъ руш гъузуна.

Баб пашман зи дахьурай,
Зун андавай дуьньяди.
Дуьньядис улар атай,
Зи баб а вун пашманди.

Зун юркІурал андава,
Са бабас э зун кканеф.
Дусттарихъ зун хъандава,
Гьинас игьан зун хІаеф.

Джагвар хьуна джигьил дад,
Хулан шадвел гулуна.
«Дахи кІине зурба дад», -
Дардар учис агуна.

ФидахІан хьин упушра,
Дуьнья са шей дава.
Бабас ппара кканчира,
Фира акьас вейдава.

Содержание

Агульский район село Фите